

استحکام سرمایه نرم داخلی رهیافتی برای مصاد با استکبار جهانی (با تأکید بر دیدگاه مقام معظم رهبری)

احمد مهربان*

اسماعیل خان احمدی**

خدایار ابراهیمی***

تاریخ دریافت: ۹۲/۰۳/۰۱

تاریخ پذیرش: ۹۲/۰۹/۲۰

چکیده

امروزه با کوچک‌تر و پیچیده‌تر شدن جهان به واسطه رشد روزافزون وسایل ارتباط معادلات گذشته تا حدود زیادی به هم خورده و جای خود را به معادلات جدیدی داده است؛ به گونه‌ای که به جای به کارگیری مستقیم زور، توجه قدرتها به استفاده از قدرت نرم و ایجاد تغییرات از طریق مسالمت‌آمیز با به کارگیری شیوه‌های نوین معطوف گردیده است. اولویت استکبار در مواجهه با نظام اسلامی جنگ نرم است در مقابله با جنگ نرم دشمن می‌بایست قدرت نرم خودی به خوبی تبیین و بکاربرده شود. بنابراین از آنجایی که سرمایه نرم در ابعاد اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، دفاعی امنیتی و اقتصادی نقشی بسیار مهم در افزایش و باز تولید قدرت نرم دارد، می‌تواند به عنوان مؤلفه‌های اساسی تولید و افزایش قدرت نرم در جمهوری اسلامی ایران مورد توجه قرار گیرند؛ و سرمایه‌های نرم باید به قدرت نرم تبدیل شوند و در این فرایند رسانه می‌تواند نقش موثری را داشته باشد. از این رو استکبار با سازوکارهای جنگ نرم و ابزارهای رسانه‌ای سعی در مقابله با ایران با ابزارهای پیشرفته ارتباطی را دارند؛ لذا تلاش می‌شود تا نقش رسانه در فرایند تبدیل سرمایه نرم به قدرت نرم مورد بررسی قرار گرفته و راهبردهای تحقق و راهکارهای رسانه‌ای ارائه گردد.

کلیدواژه‌ها: سرمایه نرم، قدرت نرم، سرمایه اجتماعی، سرمایه فرهنگی، سرمایه سیاسی استکبار

* - دانشجوی دکتری دانشگاه عالی دفاع ملی

** - عضو هیأت علمی دانشگاه امام حسین (ع)

*** - عضو هیأت علمی دانشگاه امام حسین (ع)

۱. مقدمه

پس از پایان جنگ سرد و اهمیت یافتن تضادهای هویتی و فرهنگی با رویکرد براندازی نرم در منطق امپریالیستی امریکا برای رویارویی با جهان اسلام، مفهوم و ماهیت امنیت ملی نیز دچار تغییرات اساسی شد. از این رو تأکید بر افزایش قدرت فرهنگی و هویتی به عنوان مبنای اساسی قدرت ملی برای استقامت در برابر رویارویی جدید و پیروزی در این جبهه جنگ نرم مطرح شد. در این میان سرمایه نرم (اجتماعی، فرهنگی، امنیتی و ...) در افزایش قدرت نرم هر کشور نقشی بسیار مهم ایفا می‌کند. ایران نیز امروزه به لحاظ وسعت سرزمینی، کمیت جمعیت، کیفیت نیروی انسانی، امکانات نظامی، منابع طبیعی سرشار و موقعیت جغرافیایی ممتاز در منطقه خاورمیانه و هارتلند نظام بین‌الملل به قدرتی کم‌نظیر تبدیل شده است که از دید کارشناسان سیاسی کشورهای غربی و رژیم صهیونیستی دیگر نمی‌توان با یورش نظامی و جنگ سخت با آن مقابله کرد بلکه تنها راه مقابله با نظام جمهوری اسلامی پیگیری ساختارهای جنگ نرم است. از این رو استکبار با سازوکارهای جنگ نرم و ابزارهای رسانه‌ای سعی در مقابله با ایران از طریق دروغ و شایعه پراکنی با ابزارهای پیشرفته ارتباطی دارند.

از آنجا که سرمایه نرم در ابعاد اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، دفاعی امنیتی و اقتصادی در افزایش و باز تولید سرمایه و قدرت نرم از جمله (انسجام و وحدت اجتماعی، اعتماد و وفاداری ملی، و ...) نقشی بسیار مهم دارد، باید به عنوان مؤلفه‌های اساسی تولید و افزایش سرمایه نرم برای استحکام ساخت درونی نظام مورد توجه قرار گیرد.

۲. بیان مسئله

امروزه در اثر وابستگی متقابل جوامع و پیچیده‌تر شدن روابط بین‌المللی به دلیل تغییرات در هندسه قدرت، معادلات گذشته در تنظیم روابط بین کشورها تا حدود زیادی به هم خورده و جای خود را به معادلات جدیدی داده است به گونه‌ای که به جای به کارگیری مستقیم زور، توجه قدرت‌ها به استفاده از قدرت نرم و ایجاد تغییرات از طریق مسالمت‌آمیز با به کارگیری شیوه‌های نوین معطوف شده است. سرمایه نرم که شامل تواناییهای مبتنی بر کارکردهای فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی شکل نوینی را از نفوذ و قدرت را محقق ساخته که هم در شیوه عمل و هم در

صرف منابع و در هزینه کردها، صحنه معارضه و مقابله را کاملاً دگرگون کرده است یکی از برجسته‌ترین جنبه‌های این رویکرد، ایجاد وضعیت بر پایه تغییرات شناختی، انگیزشی و رفتاری اقشار اجتماعی در جوامع هدف است که در قالب تهاجم، تهدید و یا جنگ نرم از آن یاد می‌شود. در دو دهه اخیر اولویت استکبار جهانی در رویارویی با نظام جمهوری اسلامی ایران بهره‌گیری از ظرفیتها و توان جنگ نرم است.

به طور مسلم راه رویارویی با این پدیده پیچیده، استفاده از رهیافتها و ابزار متناسب با آن است که در این مصاف عواملی مانند؛ فرهنگ، سیاست و جامعه به عنوان سرمایه‌های نرم نقش و جایگاه ویژه‌ای دارد. در اینجا این سؤال پیش می‌آید که سرمایه نرم جمهوری اسلامی ایران چیست؛ ابعاد آن کدام است؟ کارکردهای این سرمایه برای رویارویی با جنگ نرم دشمن از دیدگاه‌های امام خامنه‌ای چگونه است؟

۳. اهمیت و ضرورت تحقیق

در بیان اهمیت این تحقیق این گونه می‌توان گفت که با اجرای آن، مفهوم و گستره سرمایه نرم مشخص می‌شود. چنانچه تلاش مناسبی برای تقویت و توسعه ابعاد سرمایه نرم جامعه مورد توجه قرار گیرد، می‌تواند بخشی از مشکلات توطئه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی را کشف، و برای مصون‌سازی جامعه برنامه‌ریزی کرد.

از این رو شناخت سرمایه نرم جمهوری اسلامی ایران، ابعاد و کارکردهای آن از جمله مواردی است که توسط این تحقیق مورد اشاره و تبیین قرار می‌گیرد و می‌تواند مورد توجه صاحب‌نظران قرار گیرد.

در ضرورت این موضوع می‌توان گفت آنچه تا کنون توانسته به عنوان بزرگترین مقوله‌ای که نظام را در برابر تهاجمات دشمنان مصون نگه داشته، همین سرمایه‌ای است که به برکت دینمداری مردم ایران را حول محور ولایت تمامی توطئه‌های نظام سلطه یکی پس از دیگری خنثی نموده است. از این رو، توجه نکردن به این سرمایه عظیم، که همواره طعمه دشمنان بوده است و متأسفانه در برخی از موارد خدشه‌هایی هم به آن وارد شده است به گونه‌ای که در بروز و ظهورهای سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی نیز مشهود است و در سطح هنجارها، ارزشها و رفتارهای

مربوط به هر یک از این منابع دچار آسیب پذیری شده است و با گسترش اقدامات نظام سلطه، پایداری این سرمایه هم دچار اشکال می شود.

۴. هدف تحقیق

بررسی و تبیین سرمایه نرم جمهوری اسلامی ایران در حوزه های اجتهادی، فرهنگی، سیاسی، دفاعی - امنیتی و اقتصادی در فرایند تبدیل آن به قدرت نرم در مصاف با استکبار با بهره گیری از دیدگاه های رهبر معظم انقلاب اسلامی است.

۵. سؤال تحقیق

- ۱- سرمایه های نرم جمهوری اسلامی ایران چیست؟
- ۲- ابعاد سرمایه های نرم جمهوری اسلامی ایران کدام است؟
- ۳- کارکرد سرمایه های نرم جمهوری اسلامی ایران چگونه است؟

۶. روش تحقیق و تحلیل

این پژوهش از نوع کاربردی، و از نظر روش اسنادی / کتابخانه ای با استفاده از رویکرد توصیفی و تبیینی و با تحلیل فرایند تاریخی و بهره گیری از پردازش تاریخی رخدادها و تجزیه و تحلیل داده های تاریخی و استخراج یافته ها از آن استفاده شده است.

۷. روش و ابزار گردآوری اطلاعات

با توجه به بهره گیری از منابع و متون، جمع آوری اطلاعات به روش کتابخانه ای صورت گرفته است و اطلاعات مورد نیاز از طریق جستجوی تخصصی کتابخانه ای، مراجعه به اسناد و مدارک و نظر خبرگان به دست آمده است. بررسی اسناد و مدارک علمی، اسناد و مدارک مرتبط با موضوع تحقیق، تمام شماری و با شیوه متن برداری توصیفی جمع آوری اطلاعات صورت پذیرفته است.

جامعه آماری: تمام اسناد، مقالات و دیدگاه‌های صاحب‌نظران علوم اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و هم‌چنین مجموعه بیانات و رهنمودهای امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در زمینه تواناییهای فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی به عنوان داشته‌های نظام در برابر استکبار جهانی به عنوان جامعه آماری تحقیق است.

روش تحلیل داده‌ها: برای طبقه‌بندی، خلاصه کردن، توصیف و تفسیر داده‌ها، تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع‌آوری شده از روشهای کیفی توصیفی - تبیینی و تحلیل گفتمان استفاده شده است.

۸. تعریف مفاهیم

استکبار: «استکبار به معنای بزرگ دیدن کسی یا چیزی، بزرگی نمودن، از خود بزرگ‌منشی کردن و تکبر کردن است. در موضوع مورد بحث ما، جنبه مبالغه و زیاده‌روی در تکبر مورد نظر است که در افراد، هرچه بزرگی و منزلت هست به خود منحصر می‌دانند و به همین دلیل به شیوه تفکر و منش عملی آنها استکبار و به خود آنان مستکبر اطلاق می‌شود» (منصوری، ۱۳۶۸: ۱۷).

«پایه‌های نظام فکری و اعتقادی استکبار بر سه اصل استوار است: اعتقاد به برتری نژادی و ذاتی، انکار واقعیت‌های جهان، جذب حکومت و قدرت مادی (همان ۲۵).

بر اساس این تعریف نظام‌های استکباری به نظام‌های حکومتی متکبر و توسعه طلب گفته می‌شود که در پی گسترش سلطه خود بر مردم و جوامع دیگر هستند. اصطلاح استکبار جهانی نخستین بار از سوی امام خمینی (ره) بنیانگذار انقلاب اسلامی ایران به کار برده شد (واعظی، ۱۳۸۷: ۳۴).

سرمایه اجتماعی: سرمایه اجتماعی، توان نهفته در روابط بین و میان افراد (و گروه‌های) هر جامعه است که باعث کارهای آنها می‌شود (سعادت، ۱۳۸۶: ۱۷۷).

امروزه نیز دانشمندان و نظریه پردازانی همچون کلمن (۱۹۶۶)، گلن لوری (۱۹۷۰)، بن پرات (۱۹۸۰)، ویلیامسون (۱۹۸۱)، بیکر (۱۹۸۳) و فرانسیس فوکویاما (۱۹۹۰) و ... تعاریف متعددی از سرمایه اجتماعی عرضه کرده‌اند؛ برای مثال، پیر بوردیو، سه نوع سرمایه را شناسایی

کرد که عبارت است از: سرمایه‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی. او سرمایه اجتماعی را شکلی از سرمایه می‌داند که به ارتباطات و مشارکت اعضای سازمان توجه دارد و می‌تواند همراه با سرمایه فرهنگی، ابزاری برای رسیدن به سرمایه‌های اقتصادی باشد.

سرمایه اجتماعی به عنوان یک متغیر نهان، مجموعه‌ای منسجم از هنجارها، روابط، تعهدات و ارزشهای مادی و معنوی جامعه است که از طریق مؤلفه‌هایی همانند اعتماد، صداقت، تعهد، مشارکت، تلاش مستمر و از همه مهمتر عدالت، قابل شناسایی و ارزیابی و دارای کارکردهای زیر است:

- بین نهادهای اجتماعی و سطوح بنگاه اقتصادی، خانوار، گروه‌های اقتصادی - اجتماعی و نهایتاً جامعه و دولت نقش ملاط و همبستگی را ایفا می‌کند.

- به روابط اجتماعی در سطوح مختلف سرعت و سهولت می‌بخشد.

- بستر مناسب و روانی برای حرکت عوامل و متغیرهای تأثیرگذار در فرایند پیشرفت، خصوصاً عامل انسانی فراهم می‌کند (اعتصامی، ۱۳۸۷).

سرمایه اجتماعی در نظام جمهوری اسلامی شامل وحدت ملی، ولایت فقیه، انسجام اجتماعی، هویت دینی، خانواده، نهادهای اجتماعی، نهادهای مذهبی فعال، بسیج اجتماعی، اعتماد به نفس ملی، عزت، غیرت و افتخار ملی، هویت ایرانی اسلامی، امر به معروف و نهی از منکر... است.

سرمایه فرهنگی: بوردیو اصطلاح سرمایه فرهنگی را برای اشاره به اطلاعات یا دانش دربارهٔ باورها و سنتهای فرهنگی و معیارهای رفتاری خاصی به کار می‌برد که موفقیت و کامیابی را در زندگی ارتقا می‌بخشد. «سرمایه فرهنگی؛ یعنی قدرت شناخت و توان استفاده از کالاهای فرهنگی در هر فرد و آن در برگیرندهٔ تمایلات پایدار فرد است که در خلال اجتماعی شدن در فرد انباشته می‌شود (فکوهی، ۱۳۸۲: ۳۰۰). پرورش خانوادگی، آموزش رسمی و فرهنگ شغلی سه منبع سرمایه فرهنگی است. انباشت سرمایه فرهنگی از طریق این سه منبع در افراد باعث تفاوت بین دارندگان و فاقدان این سرمایه می‌شود (خادمیان، ۱۳۸۸: ۱۰۲).

سرمایه فرهنگی در خانواده با صرف منابع اقتصادی برای موارد مشخص و ارزشمند فرهنگی همانند کتاب، بلیت تئاتر یا موزه‌ها و دیگر صنایع فرهنگی ویژه از والدین به فرزندان منتقل می‌شود (شافر و دانیل، ۱۳۸۷: ۵۴).

سرمایه فرهنگی به دو صورت وجود دارد: اولاً ممکن است ملموس باشد؛ یعنی به شکل بناها، محله‌ها، اماکن، آثار هنری و مجسمه‌ها و به طور کلی سرمایه فرهنگی شامل و نه محدود به میراث فرهنگی ملموس است و ثانیاً سرمایه فرهنگی ممکن است ناملموس باشد؛ یعنی به شکل سرمایه معنوی به صورت افکار، رفتار، باورها و ارزشهایی باشد که در یک گروه مشترک است (تراسی، ۱۳۸۲؛ ۶۸-۷۰).

در این مقاله سرمایه فرهنگی شامل سابقه تاریخی فرهنگی - تمدنی، سابقه تاریخی فرهنگی - مذهبی، مشاهیر جهانی و توان اسطوره سازی، سابقه تاریخی علمی، جایگاه ارزشی علم و دانش نزد جامعه، آیینهای مذهبی ممتاز نظیر عاشورا، مهدویت ... است.

سرمایه سیاسی: در حالی که نخستین استفاده از اصطلاح سرمایه سیاسی به سال ۱۲۸۸ در امریکا مربوط است (Nayeden، ۲۰۱۱) اولین مطالعه منتشر شده‌ای که آن را از سرمایه اجتماعی متمایز می‌سازد در سال ۱۳۳۱ انجام شده است (Magno، ۲۰۰۰). علی‌رغم اهمیت و جایگاه ویژه‌ای که سرمایه سیاسی در ترسیم و ایجاد جوامع مردم سالارانه دارد و یکی از زیباترین صحنه‌ها و جلوه‌های تحقق سرمایه سیاسی در کشور و نظام جمهوری اسلامی در ۳۵ سال پس از پیروزی انقلاب اسلامی به نمایش گذاشته شده است، متأسفانه در سطح ملی نیز تا کنون پژوهشی به بررسی مفهوم و ابعاد سرمایه سیاسی در کشور نپرداخته است.

سرمایه سیاسی از آن نوع سرمایه‌های قلمرو سیاست است که به قلمرو سیاستمداران، نظام سیاسی و نگاه معطوف به آن از سوی حکومت‌شوندگان مربوط است. این سرمایه نیز همچون دیگر سرمایه‌های ملموس اقتصادی یا اجتماعی می‌تواند در هر نظام سیاسی و بویژه معطوف به هر سیاستمداری، همواره در نوسان کاهشی یا افزایشی باشد. سرمایه سیاسی با مشروعیت سیاسی در ارتباط است و به نوعی وجه ملموس‌تر مشروعیت سیاسی و در واقع پایه ذهنی ثبات سیاسی حکومتها یا وجه ثابت سیاست یعنی نظام سیاسی و نیز وجه متغیر سیاست یعنی دولت‌های چهارساله است. سرمایه سیاسی می‌تواند به دیگر کشورها نیز معطوف باشد (برزگر، ۱۳۹۲).

این نکته قابل اهمیت را باید خاطر کرد که هم جامعه مدنی به معنای مشارکت سازمان یافته شهروندان، شکل دهنده عملکرد حکومت است و هم حکومت و نهادهای سیاسی به عنوان بستر سیاسی اجتماعی، می‌توانند فعالیت سازمان یافته شهروندان را گسترش دهند یا محدود سازند

(Booth & Richard، ۱۹۹۷: ۱۷ تا ۱۹).

سرمايه سياسى شامل اين موارد است: مشروعيت حكومتى دينى، گفتمان انقلاب اسلامى، سيطره افكار امام ره، محبوبيت رهبرى، مشاركت سياسى، استكبار ستيزى، عدالت طلبى و ... .

۹. ادبيات نظری تحقیق

استكبار جهانى و تقابل با جمهورى اسلامى

در دهه‌های گذشته نظام‌های سلطه‌گر متوجه شدند که برای ادامه سلطه خود تنها نمی‌توانند به نیروی مسلح و سرکوب دائمی ملتها اکتفا کنند، و اتکا به شیوه‌های نظامی تضمین کننده موجودیت آنها برای همیشه نخواهد بود؛ لذا برای دستیابی به روشی که هم به دستگاه عریض و طویل اطلاعاتی نیاز کمتری داشته باشد، و هم نیروی نظامی محدودی را طلب کند، راه استفاده از شیوه‌های فرهنگی و اجتماعی را برگزیدند و به این ترتیب با نفوذ در فرهنگ جوامع، کوشیدند مردم را متقاعد سازند که معیارها و ارزشهای استعمار، همان هدف مطلوبشان و متناسب باشان و مقام والای انسان متمدن و مترقی امروزی است.

براین پایه مهمترین بعد سیاستهای استکباری در قرن بیستم بعد فرهنگی آن است. برای شناخت بیشتر این سیاست و اهداف آن روشهای استکبار در بعد فکری و فرهنگی عبارت است از:

۱. نفی اصالت‌های فرهنگی و ارزشهای انسانی

۲. نفوذ و کنترل نظام آموزشی

۳. گسترش فساد

۴. القای افکار ملی گرایی

۵. جذب افراد و نیروهای کارآمد (جابه‌جایی مغزها)

۶. تربیت مدیران و زمامداران

۷. جدایی دین از سیاست (منصوری، ۱۳۶۸: ۱۰۲).

یکی از صاحب‌نظرانی که به بهترین وجه، کارکرد سلطه‌جویانه غرب را ترسیم و تبیین کرده، مقام معظم رهبری است که در بسیاری از بیانات و پیامهای ایشان به اقدامات مداخله‌گرانه و امپریالیستی غرب بویژه امریکا اشاره شده است که در اینجا به یکی از این دیدگاه‌ها اشاره می‌شود:

"عمده موضوعهایی که قدرتهای سلطه‌گر در نظام سلطه جهانی برای حفظ این رابطه سلطه‌گر و سلطه‌پذیر رویش تکیه می‌کنند، سه موضوع است: سلطه فرهنگی، سلطه اقتصادی، سلطه علمی. لازمه اش هم این است که نگذارند آن طرف سلطه‌پذیر یا آن کسی که سلطه بر او تحمیل شده در این سه زمینه به استقلال و به خودباوری و به پیشرفت برسد؛ نه در زمینه مسائل فرهنگی، شامل ایمان و اعتقاد و فرهنگی به معنای خاص؛ ارزشها و هدفها و جهتگیریها، نه در زمینه اقتصادی و نه در زمینه علمی. در رابطه با فرهنگ کشورهای تحت سلطه، اولین کاری که سلطه‌گران می‌کنند - که از قدیم مرسوم بوده است - این است که فرهنگ این کشورها را زبانشان، ارزشهایشان، سنتها و ایمانشان را با تحقیر، با فشار، با زور، و در مواقعی به زور شمشیر و در آوردن چشم - که در تاریخ مواردی از آن را داریم - نابود می‌کردند و نمی‌گذاشتند که مردم به زبان خودشان تکلم کنند؛ برای اینکه زبان وارداتی را قبول کنند" (رهبر معظم انقلاب، ۱۳۸۳/۴/۱).

مقام معظم رهبری در دیدار با دانشجویان (۸۸/۰۶/۰۴) استکبار را این گونه تعریف و تشریح می‌کنند: «دستگاه استکبار فقط ایالات متحده امریکا نیست یا فلان رئیس جمهور و فلان دولت امریکا یا فلان دولت اروپایی نیست. دستگاه استکبار یک شبکه عظیم‌تری است که شامل اینهاست: شبکه صهیونیستی هست، شبکه تجار بین‌المللی هست، مراکز عظیم پولی دنیا هست، اینها هستند که مسایل سیاسی دنیا را دارند طراحی می‌کنند؛ اینها می‌برند. این مجموعه که تویش ایالات متحده هم هست، دولتهای اروپایی هم هستند، خیلی از اینها نفت خوارهای ثروتمند منطقه‌ای خودمان هستند و...»

مقام معظم رهبری شناسایی دشمن و ترفندهای دشمن مستکبر را یک اصل مهم برای هر فرد، گروه یا سازمان می‌دانند و می‌فرمایند: «دشمن مستکبر که بیداری امت اسلامی، تهدید کننده مطامع و منافع نامشروع اوست. مهمترین سلاحی که در برابر این موج فزاینده دارد، سلاح روانی است: نوید سازی، تحقیر هویت به رخ کشیدن قدرت تمکن مادی خویش. امروز و در آینده هزاران ابزار تبلیغی به کار افتاده و خواهد افتاد که مسلمانان را از آینده درخشان نوید و یا به آینده‌ای که منطبق با نیت پلید خود آنان است، ترغیب کنند (۱۳۸۶/۰۱/۰۱)».

۱۰. رهیافتها و راهبردهای استکبار در مقابله با ایران

پروژه دلتا

یکی از مهمترین و شاید اثرگذارترین اقداماتی که امریکا برای براندازی نظام جمهوری اسلامی طراحی کرده، و دقیقاً به اجرا درآورده است، پروژه‌ای است که از آن با نام «دلتا» یاد می‌شود. این پروژه یکی از راهبردهای مهم پیشنهادی کمیته خطر جاری در خصوص مسائل ایران است که در سال ۱۳۸۴ به دولت بوش پیشنهاد شد. این کمیته با توجه به استحکام نظام جمهوری اسلامی و شکست ده‌ها استراتژی در مقابل ملت ایران در طول سالهای گذشته، جنگ سخت را بی‌فایده دانست و خواستار توجه بیشتر دولت ایالات متحده به پروژه نرم‌افزاری «براندازی از دورن» شد!

در این گزارش، که تحت عنوان «ایران - امریکا، رهیافت جدید» توسط مارک پالمر جمع‌بندی و تدوین شد، تنها راه سرنگون‌سازی نظام جمهوری اسلامی، پیگیری ساختارهای جنگ نرم و استفاده از شیوه‌های عملیات روانی تبلیغاتی با استفاده از سه شیوه دکتین مهار، نبرد رسانه‌ای و ساماندهی و پشتیبانی نافرمانی مدنی، مورد تأکید و توصیه قرار گرفت.

محور کلی پروژه دلتا

۱. استراتژی بسیج همه‌جانبه در سیاست خارجی امریکا علیه ایران (حدود یک دهه است که بیشترین اقدامات مقابله‌ای از سوی امریکا و هم‌پیمانانش علیه مردم و نظام جمهوری اسلامی ایران به کار گرفته شده است).
۲. جلوگیری از رشد تواناییهای اقتصادی ایران (تشدید تحریمهای همه‌گونه اعم از اقتصادی، علمی، صنعتی و حتی دارویی از مصداقهای برجسته این رهیافت است).
۳. ایجاد و تشدید اختلافات درونی (برنامه‌ریزی غریبه‌ها برای فروپاشی سیاسی در فتنه ۸۸ مهمترین دستاورد نظام سلطه برای ایجاد اختلافاتی بود که همواره مورد تأکید حضرت امام ره و مقام معظم رهبری بوده است).

۴. دامن زدن به نافرمانی مدنی در تشکلهای دانشجویی و نهادهای غیر دولتی و صنفی (مروری بر حوادث چند سال اخیر بویژه اردو کشی های خیابانی با محوریت شرکای مورد حمایت امریکا در داخل بیانگر برنامه ریزی غربیها است).
۵. تلاش برای بازگشایی سفارت ایالات متحده در تهران، (تمایل امریکایی ها برای گفتگو با ایران که در چند سال اخیر با مدیریت آنها شکل گرفته، تلاشی مرموزانه است که با تماسها و گفتگوهای رودر رو شروع گردیده و تا حدودی میل به ایجاد روابط با امریکا را در برخی از مسئولان سیاسی کشور داشته است و موضعگیری نه چندان مطلوب آنها در گفتگوهای هسته ای نشان از اثر بخشی این راهبرد دارد.
۶. گفتگو با مقامات ارشد ایرانی مورد وثوق و تأیید رهبری ایران (شاید با توجه به دشمن شناسی که حضرت امام ره و به تبع ایشان مقام معظم رهبری از نظام سلطه داشتند و همواره در اندیشه ولایت و رهبری نظام بر دشمنی امریکا با اسلام تأکید شده است در مخیله ایرانی ها گفتگوی مستقیم بین وزیران خارجه و نیز تماس تلفنی رؤسای جمهوری امریکا و ایران امری بعید به نظر می رسد ولی عملاً اتفاق افتاده است).
۷. تدارک شبکه های پیام رسانی به ملت ایران (در دهه اخیر رشد شبکه های رسانه ای از جنس رادیو و تلویزیون بیش از سه برابر شده است و در کنار آن بهری گیری از شبکه های مجازی اینترنتی از جمله شبکه های اجتماعی که در فتنه ۸۸ نقش بسیار زیادی برای تحریک، هدایت و آموزش آشوب گران داشتند از راهبردهای ویژه دولتهای غربی برای براندازی علیه جمهوری اسلامی ایران به شمار می رود).
۸. فشار بر ایران در پرونده هسته ای و ارجاع آن به شورای امنیت؛ (طبق این بند از مواد گزارش دقیقاً طبق برنامه طراحی شده، پس از مقاومت ایران در برابر زیاده خواهیهای غربی ها در جریان گفتگوهای هسته ای، پرونده ایران را به شورای امنیت ارجاع دادند تا زمینه ایجاد فشارهای بیشتر بر ملت و دولت ایران فراهم شود).
۹. حمایت از مخالفان و فعالان علیه دولت ایران (طبق این سیاست راهبردی پیشنهاد شده است که عملاً هم محقق شد از منافقین گرفته تا احزاب و گروه های فعال به عنوان شرکای امریکا و رژیم صهیونیستی از هر تلاشی برای برهم زدن اوضاع ایران بویژه در دوره فتنه فروگذار نبودند).

۱۰. ایجاد زمینه برای فعالیت گروه‌های اجتماعی (hango) امریکایی در ایران (همسویی برخی از افراد و گروه‌های داخلی ایران با گروه‌های غربی و حضور برخی از فتنه‌گران در دامان امریکایی‌ها و صیونست‌ها مهر تأییدی بر نتیجه بخش بودن نسبی این رهیافت دارد).
۱۱. حمایت از محکومان سیاسی در ایران (نام بردن برخی از فتنه‌گران و سران آنها از سوی مقامات امریکایی و صدور بیانه حمایت از آنها و ملاقات نمایندگان اعزامی دولتهای غربی با محکومان سیاسی که در ماه‌های اخیر تشدید شده است در تداوم این راهبرد است).
۱۲. تضعیف ستونهای امنیتی و نظامی ایران (شکل‌گیری موجی از اتهامات و تخریب ارگانهای امنیتی و نظامی کشور که حتی برخی اوقات از سوی مراکز و مراجع رسمی صورت می‌گیرد در راستای این خواسته از پروژه دلتا است).
۱۳. فعال نمودن موضوع نقض حقوق بشر در ایران (اخیراً موضوع متهم نمودن ایران به نقض حقوق بشر در محافل غربی شدت گرفته است و طبق سناریوی پروژه دلتا در صدد محکومیت ایران در مراکز بین‌المللی هستند و اقدام اخیر گزارش احمد شهید و شورای اروپا در این راستا قلمداد می‌شود).
۱۴. وادار کردن رهبران روحانی ایران برای کناره‌گیری از قدرت سیاسی (یکی از مهمترین جنبه‌های تخریبی علیه مقامات کشورمان بویژه حملات روانی است که علیه ولایت فقیه صورت می‌گیرد).
۱۵. از بین بردن قدرت بسیج و سپاه و تغییرات اساسی در وزارت اطلاعات (به رغم خواست این پروژه، ارگانهای مورد اشاره در طول این مدت مقتدرتر و آمادگی بیشتری برای رویارویی با اقدامات مداخله جویانه نظام سلطه به‌دست آورده‌اند.) (برگرفته از نشریه درسهایی از مکتب اسلام، ۱۳۸۴: ۶۴ تا ۶۸).
- فرایند تبدیل منابع به سرمایه نرم و سرمایه نرم به قدرت نرم:** مجموع منابع و سرمایه‌های نرم هر کشور داراییهای نرم آن کشور را تشکیل می‌دهند؛ این داراییها نامشهود است. ارزش این داراییهای نامشهود تنها زمانی مشاهده خواهد شد که توان تولید قدرت و بویژه قدرت نرم را داشته باشند.

فرض و قاعده کلی در این تحقیق براین است که تا زمانی که منابع نرم از حالت بالقوه به حالت بالفعل در نیاید، مولد سرمایه‌های نرم نخواهد بود و به صورت منابع و سرمایه‌های دست نخورده و عاطل خواهد ماند و تا زمانی که سرمایه‌های نرم از وضعیت نامحسوس خود به وضعیت محسوس تغییر وضعیت ندهد، مولد قدرت نرم نمی‌شود. به همین ترتیب، این قاعده در مورد قدرت نرم نیز صادق است در صورتی که قدرت نرم از شکل نامرئی خود به شکل عینی و مرئی ظاهر نشود، اتفاق خاصی رخ نخواهد داد؛ به تعبیری دیگر، انرژی قدرت نرم زمانی آزاد خواهد شد که از عالم نامرئی به عالم مرئی قدم بگذارد.

تغییر و تبدیل این داراییها به یکدیگر از دغدغه‌های مهم در همه حوزه‌ها بوده است. در این رابطه، رابرت کاپلان^۱ و دیوید نورتون^۲ در بررسیهای خود در خصوص داراییهای نامشهود و تبدیل آن به داراییهای مشهود، صدها استراتژی را مطالعه، و سرمایه‌های متعددی را شناسایی کرده‌اند که موارد ذیل است:

راه‌های استحکام سازی نظام برای رویارویی با اقدامات دشمن

رهبر با درایت انقلاب اسلامی در دو دهه گذشته با رویکرد به یک نکته گفتمانی توجه صاحب‌نظران را به مهمترین رکن بقای نظام یعنی استحکام ساخت درونی نظام جلب، و همواره بر این مقوله پافشاری و اصرار کرده‌اند. ایشان در دیدار با فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی می‌فرمایند: «ما گفته‌ایم «ساخت درونی نظام» باید استحکام پیدا کند؛ ما گفته‌ایم «علم» بایستی رشد پیدا کند؛ ما گفته‌ایم «تولید داخلی» بایستی اساس کار باشد؛ ما گفته‌ایم «نگاه خوشبینانه به استعداد بومی کشور» بایستی جدی باشد؛ استعدادها پرورش پیدا کند؛ اینها پایه‌های اصلی کار است. وقتی کشوری با تکیه به استعدادهای درونی، با تکیه به ابتکار نیروی انسانی خود، با تکیه به علم و دانش خود، با تکیه به ایمان خود و با اتحاد حرکت می‌کند، قطعاً به نتایج مطلوب خواهد رسید» (۱۳۹۲/۰۶/۲۶).

درس بزرگی که ما از این فشارهای اقتصادی دریافت کردیم، این است که هرچه می‌توانیم،

1- Kaplan Robert
2- Norton David

باید به استحکام ساخت داخلی قدرت پردازیم؛ هر چه می‌توانیم در درون، خودمان را مقتدر کنیم؛ دل به بیرون نبندیم. آنهایی که دل به بیرون ظرفیت ملت ایران می‌بندند، وقتی با یک چنین مشکلاتی مواجه شوند، خلع سلاح خواهند شد. ظرفیتهای ملت ایران خیلی زیاد است. ما باید پردازیم به استحکام ساخت درونی اقتدار ملی که آن روز به مسئولان کشور عرض کردیم: در درجه اول، مسائل اقتصادی و مسائل علمی است که باید با جدیت دنبال شود. برای رویارویی با تهدیدات همه جانبه و دشمنی‌های نظام استکباری رهیافتهایی از سوی مقام معظم رهبری بیان شده است که چنانچه مورد توجه مقامات و مسئولان نظام قرار گیرد، حل مشکلات اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی سریعتر از آنچه تصور می‌شود، اتفاق خواهد افتاد؛ از این رو ذیلاً به مهمترین آنها اشاره می‌شود:

۱. راه‌اندازی جبهه فرهنگی

توجه به فرهنگ دینی و انقلابی یکی از دغدغه‌ها است که حضرت امام(ره) و مقام معظم رهبری بر آن تأکید فراوانی، و همواره نکاتی را به عنوان وظایف خطیر مسئولان برشماری کرده‌اند. ایشان در دیداری که اخیراً با نمایندگان مجلس شورای اسلامی داشتند و با اشاره به اظهار نگرانی نمایندگان مجلس خبرگان از مسائل فرهنگی کشور، تأکید کردند: من هم از مسائل فرهنگی نگرانم و در این نگرانی نمایندگان محترم خبرگان سهیم هستم. رهبر انقلاب اسلامی، لزوم توجه دولتمردان را به مقوله فرهنگ یادآور می‌شوند و می‌فرمایند: «دولت محترم باید به این موضوع توجه کند و مسئولان فرهنگی نیز باید توجه داشته باشند که چه می‌کنند؛ زیرا در مسائل فرهنگی نمی‌توان بی‌ملاحظگی کرد.» ایشان مقاومت فرهنگی را مایه استحکام نظام، و آن را ضروری می‌دانند: «مسئله فرهنگ مهم است؛ زیرا اساس ایستادگی و حرکت نظام اسلامی، مبتنی بر حفظ فرهنگ اسلامی و انقلابی و تقویت جریان فرهنگی مؤمن و انقلابی است.»

نقش جوانان از دیدگاه رهبر فرزانه انقلاب در جریان سازی فرهنگی و خطر فرهنگهای گمراه کننده به این صورت بیان شده است: «واقعاً همه باید قدر جوانان مؤمن و انقلابی را بدانند؛ زیرا همین جوانان هستند که در روز خطر، سینه سپر می‌کنند. جوانان عزیز ما متوجه جریان

فرهنگی ای که می‌خواهند راه بیندازند، باشند؛ یعنی تزریق لایبالی‌گری و اباحیگری و کشاندن به هرزگی و بی‌اعتنایی به اخلاق منضبط دینی و اسلامی. هم جوانان، هم مسئولان علمی، هم آموزش و پرورش و هم کسانی که به مسائل جوانان می‌پردازند، باید مراقب این موارد باشند» (۸۲/۸/۲۳). رهبر انقلاب اسلامی با اشاره به فراوانی جوانان مؤمن و انقلابی در عرصه فرهنگ و دیگر عرصه‌ها تأکید کردند: کسانی که به این جوانان با بدبینی نگاه می‌کنند و تلاش دارند آنها را منزوی کنند، به انقلاب و کشور خدمت نمی‌کنند.

۲. پیشرفت علمی بومی

در وضعیتی که رویارویی جبهه استکبار با جبهه انقلاب اسلامی رنگ و بوی جدی‌تری به خود گرفته است، مقام معظم رهبری از آن به پیچ تاریخی یا حساسترین مرحله تاریخ تعبیر کردند. در این بین توجه و تکیه به استعدادها و ظرفیتهای بومی، بیش از پیش، ضروری به نظر می‌رسد. از این رو در این وضعیت معظم‌له به منظور متوقف نشدن سرعت پیشرفت کشور و هم‌چنین برای عبور موفق از این موقعیت حساس بر «تقویت و استحکام ساخت درونی کشور»، تأکید دارند. ایشان در این باره می‌فرمایند: «در پیشرفت به سمت هدفهای آرمانی، باید ساخت درونی قدرت را استحکام بخشید؛ اساس کار این است. ما اگر می‌خواهیم این راه را ادامه دهیم... و در مقابل این معارضه‌ها ایستادگی کنیم و صبر و توکل را به کار بگیریم، باید ساخت قدرت ملی را در درون کشور تقویت کنیم و استحکام ببخشیم» (دیدار با مسئولان نظام ۱۳۹۲/۰۴/۳۰).

ایشان، عناصر این استحکام را دو دسته عناصر می‌دانند: عناصر همیشگی و عناصر فصلی. از جمله عناصر همیشگی باید به عزم راسخ مسئولان و مردم برای حل معضلات کشور اشاره کرد و عناصر فصلی یعنی آنچه در حال حاضر برای کشور در اولویت قرار دارد که عبارت است از علم و اقتصاد (دیدار با اعضای هیأت دولت ۱۳۹۲/۰۶/۰۶). بنابراین پرداختن به علم از دیدگاه معظم‌له به عنوان یکی از مهمترین اولویتهای ضرورت‌های نظام اسلامی، ضروری به نظر می‌رسد.

بعضی از دوستان گفتند «دیپلماسی علمی»، «دیپلماسی دانشگاهی»؛ بنده هم اعتقاد به این دارم، تشویق هم کرده‌ام؛ اما توجه داشته باشید که طرف مقابل روی این نکته بخصوص توجه دارد؛ روی این نکته برنامه‌ریزی می‌کنند. بر روی همین نقطه «دیپلماسی علمی» برنامه‌ریزی میکنند

و اهداف خودشان را دنبال می‌کنند. اگر با توجه با آگاهی، با بصیرت، کار انجام بگیرد، ما کاملاً موافق هستیم. از پیشرفت علمی ما هم راضی نیستند. بخشی از این کارهایی که امروز در زمینه تحریم و امثال اینها مشاهده می‌کنید، مربوط به همین است که نمی‌خواهند جامعه ایرانی به این اقتدار درونزا دست پیدا کند که اقتدار علمی، یک اقتدار درونزا است (دیدار با استادان دانشگاه‌ها ۱۳۹۲/۰۵/۱۵).

۳. اقتصاد مقاومتی

از راه‌های مؤثر برای ایجاد توان و استحکام ساخت درونی نظام، روی آوردن به اقتصاد درونزا و مولد برای رسیدن به استقلال است که بارها این موضوع مهم از سوی رهبر فرزانه انقلاب مورد تأکید قرار گرفته است. بیش از دو دهه است که معظم‌له بر مباحث مربوط به تقویت انقلاب از درون اشاراتی کرده‌اند که با تشدید تحریم‌های نظام سلطه، ایشان موضوع اقتصاد را به عنوان یکی از مقولاتی مورد توجه قرار داده‌اند که بر تحکیم پایه‌های انقلاب تأثیر زیادی دارد در نامگذاری‌های سالهای اخیر هم به آن اشاره شده است که در زیر به یکی از این بیانات اشاره می‌شود. ایشان می‌فرمایند: «اقتصاد مسئله مهمی است که بنده در این چند سال پی‌درپی بر روی آن تکیه کرده‌ام، اما تنها مسئله هم مسئله اقتصاد نیست؛ امنیت کشور مهم است، سلامت مردم مهم است، پیشرفتهای علمی مهم است و اساس کار و زیربنای کار است - که اگر چنانچه در کشور علم پیشرفت کند، همه کارهای بعدی آسان خواهد شد - استقلال و عزت ملی برای کشور مهم است، زیردست نبودن یک ملت و ارباب نداشتن یک ملت مهم است، نفوذ و اقتدار منطقه‌ای یک ملت و یک کشور پشتوانه استقلال و امنیت کشور است و مهم است.

وظیفه همه ما این است که سعی کنیم کشور را مستحکم، غیر قابل نفوذ، غیر قابل تأثیر از سوی دشمن، حفظ کنیم و نگه داریم؛ این یکی از اقتضائات اقتصاد مقاومتی است که ما مطرح کردیم. در اقتصاد مقاومتی، یک رکن اساسی و مهم، مقاوم بودن اقتصاد است. اقتصاد باید مقاوم باشد؛ باید بتواند در مقابل آنچه که ممکن است در معرض توطئه دشمن قرار بگیرد؛ مقاومت کند. تحریم موجب شد که نیروهای درونی و ظرفیت عظیم ملت ایران فعال شود؛ استعدادهایی بروز کند و کارهای عظیمی تحقق پیدا کند که اگر تحریم نبود، این کارها اتفاق نمی‌افتاد. ما به

برکت تحریم توانستیم به کارهای بزرگی دست بزنیم؛ جوانان ما توفیقاتی به دست بیاورند که اگر تحریم نبود، ما به این توفیقات یقیناً دست پیدا نمی کردیم» (۱۳۹۲/۱/۱) در جمع زائران حرم رضوی (ع).

ایشان در دیدار با فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی ارتش با تأکید بر اقتدار درونی مبتنی بر شکوفایی اقتصادی بیان می کنند: «راه برطرف کردن مشکلات اقتصادی کشور - حالا این بخش از مشکلات - نگاه به بیرون نیست؛ نگاه به برداشتن تحریم دشمن و مانند اینها نیست؛ خوشبختانه مسئولین اقتصادی کشور به این معنا توجه کرده اند. راه آن این است که به درون نگاه کنند؛ ساخت درونی اقتصاد را تقویت کنند؛ این کار را بنا دارند بکنند و ان شاء الله همین است که پیش خواهد رفت و در این توفیق پیدا خواهند کرد. به دشمن نمی شود چشم دوخت؛ از دشمن نمی شود انتظار داشت.»

در جایی دیگر ایشان بر موضوع اقتصاد توانمند اشاره، و ناکامی دشمن را در صورت وجود قدرت اقتصادی مطرح می کنند و می فرمایند: «اگر ملت مقتدر باشد، توانا باشد، نیاز خود را کم کند، مشکلات خود را برطرف کند و امروز که مسئله اقتصاد مسئله اصلی است، بتواند اقتصاد خود را رو به راه کند، دشمن در مقابله با ملت ایران بی دفاع خواهد ماند.»

۴. مرزبندی با دشمنان

تدابیر و هدایتهای حکیمانه رهبری معظم انقلاب اسلامی در رویارویی با استکبار جهانی در بیانات متعددی تشریح شده است که در صورت عمل به آنها جامعه دچار عوام فریبی دشمنان نخواهد شد. ایشان مهمترین راهبرد مقابله با ترفندهای دشمنان مستکبر را آماده بودن برای دفاع، منفعل نشدن، حمله به دشمن، ایمان و بصیرت ذکر می کنند و فرموده اند:

«انفعال در مقابل دشمن، غلط ترین کار و بزرگترین اشتباه است. دشمن را از لحاظ دشمنی، باید به حساب آورد؛ یعنی در مقابل او، او را حقیر نشمرد و در برابرش آماده بود و دفاع کرد؛ اما از دشمن نباید حساب برد؛ نباید تحت تأثیر قرار گرفت و نباید در مقابلش منفعل شد. دشمن می خواهد جوامع را منفعل کند» (۷۶/۲/۱۷).

«باید دائم در حال پیشرفت بود؛ چون دشمن منتظر خاکریز نرم است که نفوذ کند. دشمن منتظر توقف است تا حمله کند. بهترین راه برای متوقف کردن حمله دشمن و بر هم زدن آرایش او، حمله شماسست. پیشرفت شما حمله به دشمن است» (۷۵/۹/۲۴).

«ابزارهای مجهز وقتی به کار می‌آیند که دل‌های با ایمان و اراده و عزم‌های استواری آنها را هدایت کنند» (۸۳/۱۲/۱۹).

«مهمتر از شناختن دشمن، شناختن دشمنی و روش دشمنی کردن اوست» (۸۱/۹/۱). «بصیر باشید در شناسایی دشمن، بصیر باشید در شناسایی ترفندهای دشمن» (۷۱/۸/۲۷).

«اولین مسئله بصیرت این است که این استکبار چیست که باید با آن مبارزه کرد. استکبار یعنی قدرتی یا قدرتهایی در دنیا؛ چون نگاه می‌کنند به خودشان، می‌بینند دارای امکانات پولی و تسلیحاتی و تبلیغاتی هستند؛ بنابراین باید به خودشان حق بدهند که در امور زندگی کشورها و ملت‌های دیگر دخالت‌های مالکانه بکنند؛ این معنای استکبار است» (۱۳۸۸/۷/۱۵).

«بصیر باشید در شناسایی دشمن. بصیر باشید در شناسایی ترفندهای دشمن. ببینید دشمن چگونه می‌خواهد جمهوری اسلامی را در سطح جهان بد معرفی کند یا با شکل‌های غلط معرفی کند! البته موفق نمی‌شود. تبلیغات دشمن، انصافاً تبلیغات حساب‌شده‌ای است» (۱۳۷۱/۸/۲۷).

تجزیه و تحلیل: با توجه به این موارد و موضوعات در ادبیات تحقیق، که به عنایین از جمله جنگ نرم، قدرت نرم، سرمایه نرم، استکبار و اهداف و روش‌های استکبار در جنگ نرم علیه نظام اسلامی از دیدگاه‌های مختلف و با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری پرداخته شده است، می‌توان موارد ذیل را استنباط کرد:

جنگ نرم استکبار با توجه بر عدم موفقیت در اقدامات سخت در طی دهه اول انقلاب، تجربه استفاده از قدرت نرم جمهوری اسلامی در دفاع مقدس، پرهزینه بودن جنگ سخت و بازتاب منفی آن در مجامع جهانی و اذهان عمومی جنگ نرم در اولویت اول نظام استکبار قرار دارد.

بهترین روش رویارویی با جنگ نرم استکبار استفاده از قدرت نرم بومی نظام اسلامی است که در طی مدت زمان عمر این انقلاب تأثیر بسزایی داشته است. به دلیل آسیب‌ها و زمینه‌هایی که در داخل کشور داشته‌ایم در بعضی جنبه‌ها نیز دشمن موفق بوده است. بخش عظیمی از جامعه نیز به

دلیل آرام و تدریجی بودن، بی صدا بودن و اینکه نمود ظاهری در بعضی مواقع ندارد این خطر را بخوبی احساس نموده اند. با تحلیل گفتمانی صورت گرفته به استناد ادبیات تحقیق و رهنمودهای مقام معظم رهبری موارد ذیل استنباط می شود:

۱- استکبار جهانی از تمامی ابزارها و بسترهای مناسب در این نوع از براندازی بهره برداری می کند.

۲- بخشی از افراد داخل کشور به صورت خواسته و ناخواسته در جهت خواست استکبار حرکت و اقداماتی مطابق میل آنها و در جهت تضعیف خاگریزهای نرم دفاعی خودی انجام می دهند.

۳- استکبار، ایمان، اعتقاد و ارزشهای نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران را هدف قرار داده است.

۴- رسانه مهمترین شیوه و ابزار استکبار در جنگ نرم است.

۵- جنگ و تهاجم فرهنگی را با قدرت نرم فرهنگی و مقابله فرهنگی باید پاسخ داد.

۶- نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران دارای سرمایه های نرم گرانمایی است که بر گرفته از منابع عظیم دین مبین اسلام، مذهب شیعه و ... است که به قدرت نرم در جهت رویارویی با جنگ نرم استکبار تبدیل نشده است.

۷- سازمانها و ساختارهای مناسبی در کشور هست که می تواند این فرایند تبدیل سرمایه های نرم را انجام دهد که یکی از مهمترین آنها رسانه است.

۸- دشمن شناسی، استکبار شناسی، شناخت جنگ نرم، شناخت روشها و ابزارهای جنگ نرم استکبار موارد بسیار مهمی است که رهبر فرزانه انقلاب در این مورد توصیه های ارزشمندی کرده اند.

۹- بصیرت و آگاهی آحاد جامعه و تبیین توانمندیهای خودی در مقابله با جنگ نرم استکبار بسیار حائز اهمیت است.

۱۰- سرمایه نرم نظام اسلامی با تمام ارزشمندی اگر به قدرت مبدل نشود، بی فایده خواهد ماند.

۱۱- استفاده نکردن از سرمایه نرم بهره برداری از آن در وضعیتهای مختلف شبه عدم کارایی

را در اذهان خودی و دشمن ایجاد می‌کند؛ هم‌چنانکه در طی دهه اخیر هم استکبار و هم عوامل داخلی از این حربه نیز استفاده کرده‌اند.

در نهایت آنچه مسلم است پایه و مبنای تصمیمات، قضاوت و اقدامات آحاد جامعه از جمله مسئولان نظام و قشرهای مختلف جامعه هست که هر کدام به نوعی هدف جنگ نرم دشمن قرار می‌گیرند و همه آنها هم وظیفه مقابله دارند و در عین حال، نیازمند اطلاعات در این زمینه‌ها است؛ چون بدون شناخت استکبار و شیوه‌ها و روشها و ابزارهای آنها، که بسیار پیچیده و هنرمندانه اجرا می‌شود و هم چنین آگاهی در مورد اینکه چه توانمندیهایی، هدف دشمن است و بدون بصیرت لازم در این زمینه‌ها این مقابله مقدور نیست و در عملی نمودن این مهم، مناسبترین شیوه رسانه است که می‌تواند در زمینه‌های ذیل فعالیت کند:

الف- شناسایی و اطلاع رسانی در مورد استکبار و شیوه‌ها و روشهای آنها

ب- فعالیت در زمینه تبیین و تشریح توانمندیهای داخلی

ج- آگاهی از زمینه‌هایی که به عنوان آسیب و ضعف، بستری مناسب برای اقدامات دشمن می‌شوند.

د- شناخت و آگاهی از فرصتهای جهانی و آگاه کردن آحاد جامعه

راهیافتهای نرم برای رویارویی با جبهه استکبار (بر گرفته از بیانات مقام معظم رهبری)

- نبرد فرهنگی را با نبرد فرهنگی می‌شود پاسخ داد.
- باید از القای احساس عقب ماندگی و ناتوانی جلوگیری شود.
- معارضة شایسته با تهاجم فرهنگی غرب باید در صدر برنامه‌های عمومی قرار گیرد.
- مقابله با جنگ نرم باید با شناخت و آگاهی کامل باشد.
- یکی از انواع جهاد، مقابله با افکار و فرهنگهای غلط انحرافی است و باید با بیان و منطق ذهنها را درست هدایت کرد.
- دشمن را در لباسهای مختلف باید شناخت.
- بهره گرفتن از تمامی افراد مستعد کشور و ایجاد سنگرهای فرهنگی
- تسلط بر مخاطب به شیوه‌های هنری و بهره‌گیری از وضعیتهای زمانی و مکانی مخاطب

- دشمن را نباید کوچکتر از آنی که هست، گمان کرد و یا بزرگتر از آن چیزی که هست، جلوه داد.
- بهره‌گیری از مدرنترین شیوه‌های تبلیغ
- باید با ابزارها و نیروهای فرهنگی سخن قوی، محتوای متقن، بیان نافذ و استفاده از شیوه‌های هنری تهاجم را علاج کرد.
- شناخت مسائل روحی و روانی مخاطب و بهره گرفتن از موقعیتهای مکان و زمان برای هر پیام نافذ لازم است.
- در مقابل دشمن منفعل نشوید؛ تمسک به فرهنگ خودی برای مصاد با تهاجم فرهنگی ضروری است.
- جنگ فرهنگی باید از طریق زبندگان انجام گیرد. باید اقتدار فرهنگی ایجاد کرد.
- با ایجاد هوشیاری و آگاهی معنوی، فکری و سیاسی در ملت و دستگاه‌ها باید چهره دشمن را در هر لباسی شناخت.
- هنر مهمترین وسیله برای گسترش فکر و رسانه تأثیرگذار است.
- بهره‌گیری از سرمایه معنوی، ایجاد بصیرت، شناخت و دشمن شناسی برای مقابله لازم است.
- آینده پژوهی داشته باشید؛ حرکت دشمن را پیش بینی کنید.
- مقابله با دشمن متناسب با نوع حمله آن باید باشد.
- به تجربه‌های گذشته توجه کنیم و گول رفتارهای ظاهری را نخوریم.

فهرست منابع

۱. قرآن کریم.
۲. نهج البلاغه.
۳. صحیفه نور. امام خمینی (ره)، روح الله. ج ۲ و ۵، ۱۶، ۲۱.
۴. امام خامنه‌ای، سیدعلی (مدظله‌العالی). پایگاه دفتر مقام معظم رهبری.
۵. انبار لویی، کاظم (۱۳۸۹). «امام خمینی و جنگ نرم». ماهنامه خبری، تحلیلی، آموزشی. سال اول. ش ۲ و ۳. (فروردین و اردیبهشت).
۶. انعامی علمداری، سهراب (۱۳۸۷). «تهدیدات نرم با الگوی تقابل استراتژیک ایالات متحده در برابر ایران». فصلنامه تخصصی گزارش جمهور، ش ۲۶ و ۲۷.
۷. حسلوی، محمد (۱۳۸۸). جنگ سایبری. روزنامه کیهان. ش ۱۹۴۶۴. چهارشنبه ۲۵ شهریور.
۸. درسهایی از مکتب اسلام. خرداد ۱۳۸۴، سال ۴۵. ش ۳.
۹. دوسوتو، هرناندو (۱۳۸۸). راز سرمایه. ترجمه فریدون تفضلی. تهران: نشر نی.
۱۰. رنجبران، داوود (۱۳۸۸). جنگ نرم. تهران: انتشارات ساحل اندیش.
۱۱. ره‌پیک، سیامک (۱۳۸۸). تهدیدات قدرت ملی. دانشگاه عالی دفاع ملی.
۱۲. _____ و محمود کلاه‌چیان (۱۳۸۷). «طراحی الگوی مناسب کاربرد منابع قدرت نرم در تأمین امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران». فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات دفاعی استراتژیک. دانشگاه عالی دفاع ملی.
۱۳. سعادت، رحمان (۱۳۸۶). «تخمین سطح و توزیع سرمایه اجتماعی استان‌ها». فصلنامه علمی - پژوهشی رفاه اجتماعی. سال ششم. ش ۲۳.
۱۴. سمنانی‌زاده، محمدعلی (۱۳۸۸). روزنامه کیهان. ش ۱۹۲۴۱. ۱۶ شهریور.
۱۵. کاپلان، رابرت و دیوید نورتون (۱۳۸۶). نقشه استراتژی تبدیل داراییهای نامشهود به پیامدهای مشهود. چ دوم. گروه پژوهشی صنعتی آریانا.
۱۶. کالینز جان ام. (۱۳۷۰). استراتژی بزرگ (اصول و رویه‌ها). ترجمه کوروش بایندر. تهران: انتشارات دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه.
۱۷. کلمن، جیمز (۱۳۷۷). بنیادهای نظریه اجتماعی. ترجمه منوچهر صبوری. تهران: نشر نی.

۱۸. لنون، الکساندر (۱۳۸۸) کاربرد قدرت نرم. ترجمه محسن روحانی. تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق(ع).
۱۹. متفکر، حسین (۱۳۸۸). جنگ روانی، پژوهشکده تحقیقات اسلامی، دانشگاه امام حسین(ع). (۱۳۸۳).
۲۰. متقی دستنایی، افشین. جنگ نرم و قدرت نرم. انتشارات ساقی.
۲۱. منصوری، جواد (۱۳۶۸). شناخت استکبار جهانی. تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی. چ چهارم.
۲۲. میرانی، اکبر (۱۳۸۸). مطالعات موردی در عملیات روانی، جنگ نرم ۴. تهران: انتشارات معاونت فرهنگی و تبلیغات دفاعی ستاد کل نیروهای مسلح.
۲۳. واعظی، حسن (۱۳۸۷). استعمار فرا نو، جهانی سازی و انقلاب اسلامی. تهران: انتشارات امام خمینی.
24. Booth, J. A., & Richard, P. B. (1997). Civil society, political capital, and
25. Democratization in Central America. Prepared for presentation at the XXI International Congress of the Latin American Studies Association, Guadalajara, Mexico, April 17-19.
26. Nayden, N. (2011). Political capital conceptualization: reclaiming the heart of democracy.
27. Magno, C. (2000). Gender & democracy: exploring the growth of political capital in women's NGO in Israel. PhD thesis, Columbia university.